

Ó, jöjj, ó, jöjj, Üdvözítő

Sokunk kedvelt éneke az *Ó, jöjj, ó, jöjj, Üdvözítő* (ÉÉ 149). Szívesen énekeljük bibliaórákon, iskolában, istentiszteleteken egyaránt. Az egyszerű népi nyolcas strófaszerkezetet lágyítja, ahogy félsoronként az utolsó szótagot kicsit megnyújtjuk. S bár énekeskönyvünk ezért 5/8-ban közli, senkinek sem jut eszébe valami lüktető, balkáni aszimmetrikus ritmusban énekelni. A dallam népdalszerű, ABB_vA szerkezet. Jó tudni, hogy ez az ének nem csak Magyarországon, hanem német területeken is összeköti az evangélikusokat római testvéreinkkel.

Az ének eredetije, az *O Heiland, reiß die Himmel auf* (EG 7) egy német jezsuita szerző műve. A szöveg Ézsaiás 45,8 alapján íródott: „Egek, harmatozzatok a magasból, hulljon igazság a fellegekből! Táruljon fel a föld, és teremjen szabadságot, sarjadjon igazság is vele!” Ez advent negyedik vasárnapja bevezető zsoltárának keret verse az evangélikus egyházban is. A régi miseszöveg adventre vonatkoztatja a próféta szavait, és ezt a fordítást közli: „...nyíljon meg a föld, és teremje az *Üdvözítőt!*” (...aperiatur terra, et germinet Salvatore).

Friedrich Spee (1591–1635) a harmincéves háború borzalmai és a boszorkányégetések ellen 1622-ben írta tanító jellegű költeményét, amely katolikus és evangélikus körökben egyaránt elterjedt, s az adventi ígére való utalása okán katekizmus-énekből adventi énekké vált. (Az eredetileg hat versszakhoz *David Gregor Corner* írt 1631-ben még egy záró strófát.) Dallama Kölnben (1638) és Augsburgban (1666) jelent meg először.

Az Osztrák–Magyar Monarchia területén lett általánossá katolikus körökben az adventi idő minden hajnalán (még sötétben, gyertyafénynél) megtartott reggeli mise, az úgynevezett *rorate*. Nevét éppen arról kapta, hogy advent utolsó vasárnapjának introitus zsoltárát vagy ennek népénekváltozatát ezeken a hajnali szertartásokon mindig elénekelték. Valószínűleg így lett a *Rorate caeli* antifóna verses magyar változata annyira ismertté, hogy a népi emlékezet megőrizte, mondhatjuk: népdallá vált. A 20. század második felében zajlott népdalgyűjtés eredményeként válhatott ismét városi körökben is ismertté az ének. *Domokos Mária* és *Szendrei Janka* Tornyosnémetiben (Abaúj-Torna megye) gyűjtötte a dallamot népi énekestől. Hamarosan közzé is tették az éneket a *Kis magyar uzuális* című, diákoknak szánt gyűjteményben. A szöveg már a Tárkányi–Zsaskovszky-féle énekgyűjteményben (1855) is szerepel.

Evangélikus énekeskönyvünk szerkesztői figyeltek fel a magyar népi változat német gyökereire és arra, hogy felekezetközi énekként állunk szemben. Ökumenikus szellemben felvették tehát a mi énekeskönyvünkbe is apróbb szövegi változtatásokkal. Az új katolikus énektár (*Éneklő egyház*, 1984) is az adventi énekek között szerepelteti, gazdagítva ezzel a közös evangélikus–katolikus énekanyagot.

BENCE GÁBOR